

21 Νοεμβρίου 2023

Ο άγιος Ιάκωβος Τσαλίκης της Μονής Οσίου Δαυΐδ στην Εύβοια (1920-1991), (μέρος α')

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Ιάκωβος Τσαλίκης / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Συναξαριακές
Μορφές](#)

Ανταποκρινόμενοι στην ευγενική και φιλάδελφη πρόσκληση του εγκρίτου περιοδικού ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ και παροτρυνόμενοι απ' την προτροπή του μακαριστού πλέον κι αυτού αγίου Γέροντος Παΐσιου, η οποία περιέχεται στον πρόλογο του βιβλίου του για τον Χατζη-Γιώργη, σύμφωνα με την οποία «οι απόγονοι πάντοτε έχουν ιερό καθήκον να γράφουν τα θεία κατορθώματα των αγίων Πατέρων της εποχής τους και τον φιλότιμο αγώνα τους για να πλησιάσουν τον Θεό», προσπαθήσαμε με τη βοήθεια του Θεού και επικαλούμενοι την ευχή του μακαριστού αγίου Γέροντος Ιακώβου, να γράψουμε, όσο το δυνατό πιο συνοπτικά, το κείμενο αυτό, το αφιερωμένο στη μνήμη του μακαριστού Γέροντος.

Ο Γέροντας Ίάκωβος, φορώντας τό πετραχήλι του Όσιου Δαβίδ κρατάει τό θυμιατό και τή Ράβδο του Όσιου (1976).

Η καταγωγή και η οικογένειά του

Ο μακαριστός Γέροντας Ιάκωβος γεννήθηκε την 5η Νοεμβρίου του 1920 στα ευλογημένα και ματωμένα χώματα της αγιοτόκου Μικράς Ασίας και συγκεκριμένα στο Λιβίσι της Μάκρης, μία μικρή πόλη απ' τις παραθαλάσσιες της Ιωνικής Γής,

στο ύψος περίπου του Καστελλόριζου, από γονείς ενάρετους και ευσεβείς, τον Σταύρο Τσαλίκη και την Θεοδώρα, κόρη του Γεωργίου και της Δέσποινας Κρεμμυδά. Οι γονείς του Γέροντος γέννησαν εννέα παιδιά, αλλά στη ζωή αυτή επέτρεψε ο Θεός να μείνουν μόνον τρία.

Η οικογένεια του Γέροντος ήταν από τις πιο εύπορες οικογένειες της περιοχής, ο μεγάλος της όμως πλούτος ήταν η ευσέβειά της και η αγνή χριστιανική πίστη που είχε πολύ βαθιές ρίζες. Το γενεαλογικό δέντρο της είχε να καυχηθεί με την εν Χριστώ καύχηση επτά γενεές Ιερομονάχων, έναν αρχιερέα και έναν άγιο. Τα θλιβερά γεγονότα όμως της Μικρασιατικής Καταστροφής, οι θηριωδίες και τα εγκλήματα των αγριανθρώπων Νεοτούρκων και των Κεμαλικών σε βάρος των χιλιάδων Ελλήνων της Μ. Ασίας και του Πόντου, που είχαν ήδη αρχίσει από το 1915 και 1917 μέχρι το 1920, έπληξαν και την οικογένεια του Γέροντος Ιακώβου. Ο παππούς και νονός του, ο Γιώργης Κρεμμυδάς, άνθρωπος πραγματικά του Θεού, ο θείος του, ο γιατρός Χατζηδουλής, καθώς και άλλοι οικείοι του συνελήφθησαν απ' τους Τούρκους και στη διάρκεια της εξοντωτικής πορείας για τα τάγματα εργασίας στα βάθη της Τουρκίας ξεψύχησαν κοντά στη Νίγδη απ' τα βασανιστήρια των άγριων και αιμοβόρων Τούρκων ζαπτιέδων - χωροφυλάκων - και στρατιωτών. Ο πατέρας του, Σταύρος Τσαλίκης, πιάστηκε αιχμάλωτος κι αυτός μαζί με τους υπόλοιπους άνδρες του Λιβισιού στις αρχές του 1922. Μετά από φοβερές κακουχίες, ατέλειωτες οδυνηρές οδοιπορίες και αναγκαστικές εργασίες σε ορυχεία, νταμάρια και αλλού, τον πήγαν στα μέρη της Τραπεζούντας και τον έβαλαν να χτίζει νοσοκομείο.

Ο Ξεριζωμός

Ο π. Ιάκωβος, δύο χρονών τότε παιδάκι, με τη γιαγιά του, τη μητέρα του, τα δύο του αδέρφια, τον Γιώργο τεσσάρων χρονών και την Αναστασία, σαράντα μόλις ημερών, ξεριζώθηκαν κι αυτοί απ' την πατρίδα τους, το Λιβίσι, μαζί με τα υπόλοιπα γυναικόπαιδα και τους γέροντες, καταληστευμένοι και ταλαιπωρημένοι πολύ απ' τους Τούρκους, που είχαν γίνει πιά για τους Έλληνες μόνο μαχαιροβγάλτες, άρπαγες και βιαστές. «Θρήνος και κλαυθμός και οδυρμός πολύς...». Τα καράβια της προσφυγιάς που μετέφεραν τους Έλληνες πρόσφυγες, βασανισμένους από πείνα, δίψα και ψείρα, «πιάσανε» στον Πειραιά. «Όταν κατεβήκαμε στο λιμάνι του Πειραιά», αφηγείτο ο ίδιος ο Γέροντας, «παρόλη τη νηπιακή μου ηλικία, θυμάμαι ότι ακούσαμε για πρώτη φορά στην ζωή μας κάποιους Έλληνες να βλαστημάνε τα Θεία. Τότε η γιαγιά μου είπε: “Πού ήρθαμε εδώ; Καλύτερα να γυρίσουμε πίσω να μας σκοτώσουν οι Τούρκοι, παρά να ακούμε τέτοια λόγια. Στη Μικρά Ασία δεν ξέραμε τέτοια αμαρτία». Τα λόγια αυτά της γιαγιάς του Γέροντος Ιακώβου φανερώνουν το πώς οι Μικρασιάτες ζούσαν τον Θεό.

Ὁ Γέροντας Ἰάκωβος στό κελλί του ἀνάμεσα σέ παιδάκια συγγενῶν του καί πνευματικῶν του τέκνων.

Από τον Πειραιά το καράβι που μετέφερε και την οικογένειά του Γέροντα έφυγε για την Ιτέα, όπου εκεί τους κατέβασαν μαζί με τους υπόλοιπους πρόσφυγες και στη συνέχεια τους οδήγησαν ποδαρόδρομο σ' ένα χωριό της Άμφισσας, τον Άγιο Γεώργιο, όπου έμειναν μαζί με άλλες οικογένειες κάτω από δύσκολες συνθήκες, σε μία μακρόστενη αποθήκη για δύο χρόνια.

Η πρόνοια του Θεού έφερε μετά από δύο χρόνια στην περιοχή όπου ζούσαν τον πατέρα του Γέροντος για αναζήτηση εργασίας, ο οποίος είχε δραπετεύσει απ' τους Τούρκους, παρόλο που τον φύλαγαν σαν τα μάτια τους, γιατί τον είχαν ανάγκη για αρχιμάστορα, κι έτσι ξανάσμιξε με την οικογένειά του με θαυμαστό τρόπο.

Ο π. Ιάκωβος Στρατιώτης τό 1949 μέ τό Συνταγματάρχη του Πολύκαρπο Ζώη
καί συναδέλφους του.

Η κλίση του προς το Θεό

Ο Γέροντας Ιάκωβος, πέντε χρονών παιδάκι τότε, για παιχνίδι του είχε ένα κεραμιδάκι στο οποίο έβαζε καρβουνάκι απ' την πυροστιά που μαγείρευαν και ψάλλοντας «αλούγια - αλούγια» (αλληλουϊά), λιβάνιζε την οικογένειά του κι όλες τις προσφυγικές οικογένειες που έμεναν στην αποθήκη, έχοντας για χωρίσματα κουβέρτες που κρέμονταν ανάμεσά τους. Μένανε πάντα στην αποθήκη, γιατί τους έδιναν υποσχέσεις ότι σε λίγο θα τους μεταφέρουν αλλού, θα τους δώσουνε χωράφια και θα τους φτιάξουνε σπίτια...

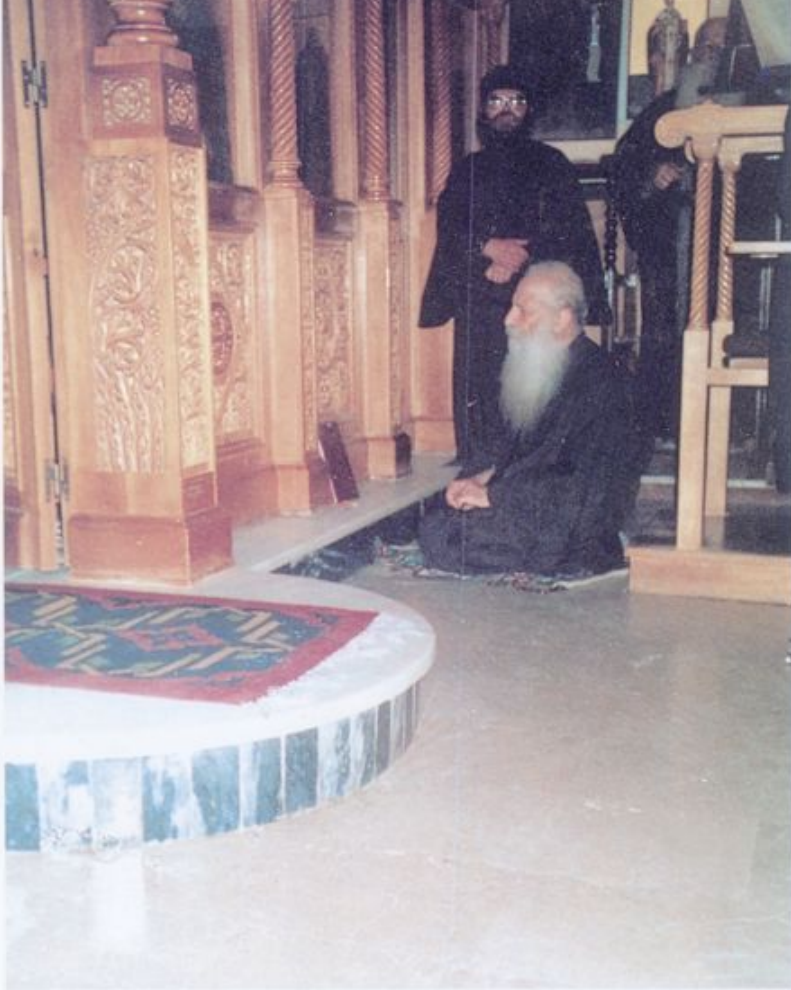
Ο μικρός Ιάκωβος δεν έβγαινε να παίξει καθόλου στον δρόμο, δεν μπορούσε να ακούει τα παιδάκια του χωριού και μαζί μ' αυτά και προσφυγόπουλα να λένε τις κακές λέξεις, έστω κι αν δεν τις καταλάβαινε. Προτιμούσε να πηγαίνει κάθε απόγευμα με τη γιαγιά και τη μητέρα του ν' ανάβουνε τα καντηλάκια και να βάζει τη γιαγιά του να του λέει για τους βίους των αγίων και για τους Ιερομόναχους της οικογένειάς τους.

Η εγκατάσταση στην Βόρεια Εύβοια

Στα τέλη του 1925 η οικογένεια του Γέροντος Ιακώβου μεταφέρθηκε μαζί μ' άλλους πρόσφυγες στην Βόρεια Εύβοια, στο χωριό Φαράκλα. Εγκαταστάθηκαν αρχικά σε κάτι σκηνές και μετά από δύο χρόνια σε μικρά σπίτια και καλλιεργούσαν κτήματα.

Ο πατέρας του Γέροντα ήταν και πολύ καλός τεχνίτης, χτίστης, κι ο κόσμος τον προτιμούσε και γι' αυτό συχνά έλειπε απ' το σπίτι. Έτσι, καθοριστικό ρόλο στη ζωή του Γέροντα Ιακώβου έπαιξε η προσωπικότητα της μητέρας του, Θεοδώρας. Στολισμένη εκείνη με τις αρετές της πίστεως, της ευσεβείας και της ελεημοσύνης, της εγκρατείας (νηστείας-σωφροσύνης), της εργατικότητας και της νοικοκυροσύνης, τις μετέδωσε με αγάπη και υπομονή στην απαλή ψυχή του παιδιού της, Ιακώβου. Του έμαθε επίσης να προσεύχεται και να κάνει πολλές μετάνοιες. Από έξι χρονών ο μικρός Ιάκωβος, χωρίς να ξέρει ακόμη γράμματα, είχε μάθει απ' έξω τα της Θείας Λειτουργίας και τα σιγόφελνε μόνος του, κάνοντας ελάχιστα λάθη. Τόση αγάπη δε απέκτησε στις μετάνοιες, ώστε ακόμη και τις Κυριακές που πήγαινε απ' τη νύχτα στην εκκλησία για να διακονήσει αρχικά στο ιερό κι αργότερα στο αναλόγιο, μέχρι να έλθει ο κόσμος έκανε συνέχεια μετάνοιες

*Ὁ Γέροντας Ἰάκωβος γονατιστός ὄπως πάντα μπροστά στήν
Εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ κατά τήν τέλεση τῆς καθημερινῆς
Θ. Λειτουργίας.*

Αφηγείτο σχετικά ο Γέροντας

Ἰάκωβος: «Κάποια Κυριακή πρωί με βρήκε ο ιερέας να κάνω μετάνοιες στο ιερό και μου εἶπε: Παιδί μου Ἰάκωβε, σήμερα Κυριακή, ημέρα αναστάσιμη, ανέστη ο Κύριος, δεν κάνουν μετάνοιες». Κι εγώ του απάντησα: «Κάνω μετάνοιες πάτερ, γιατί η μητέρα μου έτσι με ἔμαθε».

Ἐλεγε επίσης ο Γέροντας: «Ὅταν λειτουργούσε ο παπάς του χωριού, την ώρα που οι ψάλτες ἔψαλλαν “Οι τα χερουβείμ μυστικῶς εικονίζοντες...”, εγώ άκουα φτερουγίσματα γύρω απ’ την αγία Τράπεζα». «Ο παπάς», ἔλεγε ο Γέροντας, «νόμιζα ότι δεν έχει σώμα. Είναι άγγελος. Ἐλεγα έχει δύο κόκκαλα στους ώμους, σαν κρεμάστρα και κρέμονται τα ράσα απ’ εκεί».

Ἔτσι, ἔβλεπαν την ιερωσύνη τα παιδικά μάτια της αγνής ψυχῆς του. Ἐβλεπε τον ιερέα σαν επίγειο άγγελο, που λειτουργεί με τα Χερουβείμ και τα Σεραφείμ. Κι έτσι στ’ αλήθεια τα θεία πράγματα είναι.

Η αγάπη του για την εκκλησιαστική ζωή

Η αγάπη του μικρού Ιακώβου για τα προσκυνητάρια και τα εξωκκλήσια τον έκανε να επισκέπτεται τακτικά και το εξωκκλήσι της αγίας Παρασκευής, σ' ένα λόφο λίγο έξω απ' το χωριό, που στα πρώτα χρόνια λειτουργούσε εκεί και το σχολείο του. Ανάβοντας τα καντήλια και περιποιούμενος τον ναό της, είχε την ευλογία, παιδάκι τότε οκτώ - εννέα ετών, να δει αρκετές φορές ολοζώντανη την αγία. Υπακούοντας σε συμβουλή της μητέρας του, ζήτησε απ' την αγία σε μία από τις εμφανίσεις της «νά του πεί, να του δώσει την τύχη του». Και η αγία Παρασκευή του είπε: «άκουσέ με, Ιάκωβε. Θα δείς δόξες πολλές, πολύς κόσμος θά 'ρχεται να σε δει, πολλά χρήματα θα περάσουν απ' τα χέρια σου, αλλά δεν θα μείνουν». Και πράγματι όλα αυτά επαληθεύτηκαν.

Το μεγάλο δώρο της πίστεως και η ταπείνωση του μικρού Ιακώβου, καθώς και οι προσευχές της οσίας μητέρας του ήταν αιτία, ώστε ο Γέροντας Ιάκωβος από παιδί να έχει μία ζωντανή, μία θαυμαστή πραγματικά σχέση με την Παναγία μας και τους αγίους μας. Έτσι, πολύ απλά, πολύ φυσικά, είδε να τον ευλογεί και να τον θεραπεύει από δύσκολη ασθένεια ο άγιος Χαραλάμης, του οποίου είχαν στο σπίτι τους μία μικρή ασημένια εικόνα θαυματουργή από τη Μικρά Ασία, πατρογονικό κειμήλιο έως εξακοσίων ετών. Το ίδιο απλά και φυσικά προσέτρεξε λίγο αργότερα

στη χάρη της Παναγίας μας και την παρακάλεσε με κλάματα, της μίλησε όπως το παιδί στη μητέρα του μπροστά στη θαυματουργή της εικόνα της επωνομαζόμενης Ξενιάς, την οποία είχαν φέρει για προσκύνημα σε διπλανό χωριό, και είδε την Παναγία μας να του θεραπεύει σχεδόν αμέσως τα πληγωμένα πέλματα των ποδιών του, απ' τα οποία έτρεχαν υγρά και με τα οποία είχε κάνει μαρτυρική πορεία δύο ωρών για να την προσκυνήσει.

Η αγία ζωή του μικρού Ιακώβου έκανε τους συγχωριανούς του, αλλά και τους κατοίκους των γύρω χωριών, όπου πήγαινε είτε ως μαστορόπουλο, βοηθός του πατέρα του, είτε για να ψάλλει με τη μελωδική και επιβλητική φωνή του στις γιορτές τους, να τον σέβονται και να τον υπολογίζουν ως παιδί της εκκλησίας, παιδί του Θεού. Κι έγινε η καταφυγή τους. Απ' τα εννέα του χρόνια και μετά όλοι τον είχαν για γιατρό. Ο ίδιος ο Γέροντας, χαριτολογώντας, έλεγε αργότερα: «Εγώ δεν ήξερα τίποτα. Είχα μία Σύνοψη και ό,τι προσευχή έβρισκα τους διάβαζα, τους σταύρωνα, τους ράντιζα με αγιασμό και γινόντουσαν καλά». Από μικρό λοιπόν παιδί ήταν στην υπηρεσία του Θεού και μάλιστα προικισμένο με το χάρισμα το ιαματικό, αλλά και το προορατικό, αφού με την καθαρότητα καρδιάς και νου που είχε αποκτήσει με την άσκηση και την προσευχή, προέβλεψε τα μεγάλα κακά που πλησίαζαν λόγω του Ελληνοϊταλικού και του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Ο π. Ιάκωβος τελώντας τό Μυστήριο του Γάμου τό 1972 στό χωριό Καλαμούδι, ένα από τά χωριά πού έξυπηρετούσε.

Στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού όπου πήγαινε είχε σ' όλες τις τάξεις άριστη επίδοση. Εντυπωσίαζε δε τόσο πολύ και για την συμπεριφορά του, ώστε τον μικρό Ιάκωβο τον σεβότανε κι ο δάσκαλος, που μαζί με τον Επιθεωρητή επέμεναν στους γονείς του να τον στείλουν στη Χαλκίδα στο Γυμνάσιο, για να συνεχίσει τη μόρφωσή του και να μην αδικηθεί ένα τέτοιο μυαλό. Ο πατέρας του όμως, φοβούμενος μήπως το παιδί του κινδυνέψει ποικιλοτρόπως απ' τις παγίδες της κοινωνίας, δεν το επέτρεψε.

Έμεινε έτσι ο νεαρός Ιάκωβος στο χωριό και δούλευε στα χωράφια τα δικά τους και σε ξένα για μεροκάματο. Έπειτα ο πατέρας του τον πήρε μαζί του βοηθό στα χτισίματα.

Τα πρώτα βήματά του

στην άσκηση

Ο Ιάκωβος, το παιδί των 13 και 14 ετών, έγινε σιγά-σιγά ένας μικρός ασκητής. Όλη μέρα στη δουλειά, για το μεροκάματο ή για τις εξυπηρετήσεις των συγχωριανών του, που όλους τους συμπονούσε πολύ και δεν έλεγε όχι σε όποιον και όπου του ζητούσε χέρι βοήθειας, και το βράδυ στο σπίτι στην προσευχή και στις μετάνοιες. Στις νυχτερινές μετάνοιες που στην ηλικία των 15-16 ετών έφτανε τις δύο χιλιάδες και περισσότερες. Αλλά και στο θέμα της νηστείας εβίαζε πολύ τον εαυτό του. Για μεγάλα διαστήματα, όχι συνεχή, από την Κυριακή το απόγευμα μέχρι το Σάββατο που πήγαινε να λειτουργηθεί, δεν έτρωγε τίποτα. Μεταλάμβανε, έπαιρνε αντίδωρο και μετά έτρωγε λίγο προσφάϊ. Την Κυριακή έτρωγε κανονικά. Στην περίοδο της Κατοχής όμως απ' την άσκηση, αθέλητα, κινδύνεψε δύο-τρεις φορές η υγεία του, γιατί συνέβη μετά την εβδομάδα της αφαγίας του να βρεθούν

πεινασμένα παιδιά τη μια φορά και ανήμποροι γέροι την άλλη, τους έδωσε ό,τι είχε να φάει για τρεις-τέσσερις ημέρες και ο ίδιος έμεινε χωρίς τίποτα.

Δεν έλειπαν βέβαια και οι ειρωνείες και τα πειράγματα από ορισμένους συγχωριανούς. Αλλά ο νεαρός Ιάκωβος ούτε απαντούσε, ούτε ανταπέδιδε. Η φράση «ευχαριστώ μπάρμπα-Γιώργη» έμεινε παροιμιώδης στο χωριό Φαράκλα και στην ευρύτερη περιοχή. Ήταν η απάντηση του νέου τότε Ιακώβου προς κάθε χυδαία βρισιά του συγχωριανού του μπάρμπα-Γιώργη, ο οποίος ενώ του είχε κλέψει τη σειρά στο πότισμα των χωραφιών, τον έβριζε χυδαία, όταν ο νέος Ιάκωβος διεκδίκησε τη σειρά του.

Στις μαύρες μέρες του 1942, παλληκάρι τότε είκοσι δύο ετών, ο Γέροντας Ιάκωβος πέρασε ένα μεγάλο πόνο και μια μεγάλη λύπη απ' την κοίμηση της μητέρας του Θεοδώρας, με την οποία είχε πολύ μεγάλο φυσικό και πνευματικό σύνδεσμο και η οποία εκοιμήθη μ' ένα θάνατο αληθινά οσιακό, προγνωρίζοντάς τον από ειδοποίηση του αγγέλου της τρεις μέρες πριν την κοίμησή της.

Η μετά θάνατον όμως εμφάνισή της στον ύπνο του και οι νουθεσίες που του έδωσε ενδυνάμωσαν και παρηγόρησαν την ψυχή του. Συνέχισε έτσι την ίδια ασκητική ζωή μέχρι την ηλικία των είκοσι επτά ετών, οπότε τον πήραν στρατιώτη, καθυστερημένα βέβαια, λόγω του ότι είχε κηρυχθεί ο πόλεμος, υπήρχαν ανώμαλες καταστάσεις, Κατοχή, ανταρτοπόλεμος και δεν τους είχανε καλέσει.

Η στρατιωτική θητεία του

Η εποχή που πήγε στρατιώτης (1947) ήταν η περίοδος του εμφυλίου και αδελφοκτόνου πολέμου στην πατρίδα μας. Με την πίστη του στον Θεό, τις προσευχές και τις δεήσεις του, έχοντας πάντοτε μαζί του το θαυματουργό εικονισματάκι του αγίου Χαραλάμπη, με τον σεβασμό και την πειθαρχία προς τους ανωτέρους του, την εργατικότητα και τη σεμνότητά του, ξεπέρασε τις ποικίλες δυσκολίες και δοκιμασίες που αντιμετώπισε κατά τη διάρκεια της τριετούς στρατιωτικής του θητείας, αρχικά στο Βόλο κι ύστερα στον Πειραιά. Δεν «συσχηματίσθηκε» ποτέ με άτοπες και απρεπείς επιθυμίες ορισμένων συστρατιωτών του και γι' αυτό είχε, τουλάχιστον στην αρχή, να πολεμήσει με τα πειράγματα και τη χλεύη τους. Με την ενάρετη όμως ζωή του εδίδαξε πολλούς και στο τέλος όλοι τον αγάπησαν, γιατί στις δυσκολίες και στις αρρώστιές τους ήταν πάντα δίπλα τους.

Ο Γέροντας Ιάκωβος συνέχισε και στο Στρατό την άσκησή του. Ουδέποτε κατά τη διάρκεια της θητείας του έφαγε λαδερό φαγητό τις Τετάρτες και τις Παρασκευές, καθώς και τις Σαρακοστές των Χριστουγέννων και του Πάσχα. Αυτό βέβαια γινόταν με μεγάλες θυσίες...

Η ευχαρίστησή του ήταν μεγάλη που πήγαινε και προσκυνούσε όλους τους

μεγάλους ναούς και τα εκκλησάκια που υπήρχαν στη διαδρομή απ' τον Πειραιά μέχρι την Αθήνα. Αυτό γινόταν με καθημερινή σχεδόν πεζοπορία, η οποία βέβαια άφησε τα σημάδια της που φάνηκαν αργότερα.

Οι ευχές που του ζητήσανε επίμονα να διαβάσει στο σπίτι ενός εφέτη στην Αθήνα και οι προσευχές που έκανε, όντας ακόμη στρατιώτης, ελευθέρωσαν την οικογένεια απ' τον δαίμονα, τον οποίο η σύζυγος του εφέτη είδε με τη μορφή μαύρου φοβερού σκύλου που έβγαινε απ' το σπίτι της, λέγοντάς της: «Μ' έδιωξε εκείνος ο κοκκαλιάρης». Τέτοιες ευεργεσίες έγιναν και χάριν άλλων.

Απολύθηκε απ' τις τάξεις του Στρατού τριάντα και πλέον ετών κι αφού αποκατέστησε την αδελφή του, κατά την εντολή της μητέρας του, έχοντας ζήσει «ευαγγελικώς» στον κόσμο, ακολούθησε τη μοναχική ζωή, που από μικρός ολόψυχα επόθησε.

Συνεχίζεται...